

OLIMPIADA LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ – LAV

Etapa națională, Baia Mare, 3 – 6 aprilie 2018

Secțiunea gimnaziu – lector avansat, nivelul 2 – clasele a VII-a și a VIII-a

Varianta 1

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de 3 ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele și răspunde la fiecare dintre acestea.**SUBIECTUL I****30 de puncte****GRĂDINA UITATĂ**

de Kate Morton

(fragment)

Era una din acele lungi perioade de la Antipozi când zilele par că trec dintr-una într-alta, fără pauză. Ventilatoarele nu făceau altceva decât să agite aerul fierbinte, greierii te asurzeau, era un efort cumplit chiar și să respiri și nu-ți mai rămânea nimic de făcut decât să zaci pe spate, așteptând să treacă lunile ianuarie și februarie, să vină furtunile lui martie și-apoi primele adieri ale lui aprilie.

Dar Cassandra nu avea habar de asta. Era copil și înfrunța cu rezistența copilăriei clima ostilă. Lăsând ușa cu plasă să se trântescă în urma ei, o luă pe alee înspre grădina din spatele casei. Florile de frangipani¹, căzute pe jos, se scorojeau în soare, înnegrite, uscate și chircite. Înaintă pe alee, călcând pe ele și privind cu plăcere cum sucul lor mânjește asfaltul palid.

S-a așezat pe băncuța de fier, pe pajiștea de sus, privind grădina ciudată a misterioasei ei bunici și casa peticită de la poalele ei. Se întreba ce or avea de vorbit mama și bunica și de ce a trebuit să vină în vizită chiar astăzi, dar, oricât își bătea capul cu asta, tot nu găsea răspunsul.

După o vreme, fascinația grădinii a devenit prea mare, așa că a lăsat întrebările și s-a apucat să adune păstăi umflate cu semințe de valeriană², sub privirile plictisite ale unei pisici negre. [...]

Pe undeva, prin apropiere, se găsea și magazinul de antichități al bunicii. Cassandra mai fusese acolo doar o dată, într-una din vizitele neanunțate ale lui Lesley. O lăsase la bunica în timp ce ea mersese să se întâlnească cu cineva.

Atunci Nell o puse să lustruiască un serviciu de ceai. Cassandrei îi plăcuse să facă asta, să adulmece mirosul lichidului de lustruit, uitându-se cum se înnegrește cârpa pe măsură ce vasul devenea tot mai strălucitor. Nell i-a explicat chiar și simbolurile de pe marcaje: leul pentru argintul pur, capul de leopard pentru Londra, o literă pentru anul când a fost făcut. Ca un cod secret. Apoi, toată săptămâna, Cassandra a răscolit casa căutând obiecte de argint pe care să le lustruiască și ale căror simboluri să i le decodeze lui Lesley. Dar nu a găsit nimic. Acum își amintea cât de mult îi plăcuseră toate astea.[...]

Cassandra și-a făcut drumul înapoi pe aleea din grădină. Mama și Nell erau tot în bucătărie – le vedea siluetele întunecate prin plasa ușii de la intrare – așa că o luă mai departe pe lângă casă. A dat peste o ușă glisantă, mare, de lemn, iar când a tras de mâner, a ieșit la iveală locul întunecat și răcoros de sub casă.

Întunericul dinăuntru contrasta atât de mult cu strălucirea de afară, încât i s-a părut că pășește într-o altă lume. Fremătând de emoție, Cassandra a intrat și-a dat ocol încăperii. Era foarte spațioasă, dar Nell se străduise s-o umple: pe trei laturi se înălțau una peste alta, până la tavan, cutii de toate formele și mărimile, iar pe cea de a patra se aflau tot felul de uși și ferestre, unele cu geamurile sparte. Singurul loc liber, cam prin mijlocul peretelui celui mai îndepărtat, era o ușă care ducea către încăperea numită de Nell „apartamentul”. Aruncând o privire înăuntru, Cassandra și-a

¹ Lat. *Plumeria*. Flori tropicale parfumate, asemănătoare leandrului, care cresc sub formă de tufe sau arbuști, cu flori albe sau pastelate

² *Busy Lizzie*, lat. *Impatiens valeriana*, flori tropicale perene, colorate.

dat seama că era cam de dimensiunea unui dormitor. Rafturi improvizate, încărcate de cărți vechi, erau agățate pe doi pereți, iar într-un colț se găsea un pat desfăcut, acoperit cu o cuvertură peștriță, cusută din petice roșii, albe și albastre. [...]

S-ar fi întins pe pat, să simtă răcoarea cuverturii [...], dar Nell spusese limpede că putea să se joace la subsol, fără să intre în apartament, și Cassandra asculta de obicei ce i se spunea. Așa că, în loc să intre în apartament și să se azvârle pe pat, s-a întors în prima încăpere, îndreptându-se spre locul unde un copil desenase cândva un șotron pe pardoseala de ciment. A scotocit prin toate colțurile după o piatră potrivită, dând deoparte câteva, până a ales una mai netedă, fără margini neregulate care să o facă să devieze la aruncare.

Cassandra a azvârlit-o – o aruncare perfectă, chiar în mijlocul primului pătrat – și a început să țopăie. Ajunsese la numărul șapte când a auzit vocea bunicii, tăioasă ca sticla spartă, răzbătând prin podeaua de deasupra.

— Ce fel de mamă ești tu?

— Nu-s mai rea decât tine!

Cassandra a rămas nemișcată în mijlocul pătratului, legănându-se într-un picior și ciulind urechile. Dar s-a lăsat tăcerea, sau cel puțin asta a crezut ea. Poate că își coborâseră din nou glasurile, amintindu-și că vecinii se aflau la doar câțiva metri de o parte și de alta a casei. [...]

A zvârlit piatra cât colo și a ieșit din pătrate.

Era prea cald să se ducă înapoi afară. N-avea chef decât să citească, să se piardă în Pădurea Fermecată, sub Copacul de departe, sau să se suie împreună cu Cei Cinci Vestiți în Foișorul contrabandiștilor. [...]

Își aminti apoi de rafturile lui Nell, înțesate cu cărțile vechi. Oare Nell s-ar fi supărat dacă își alegea una și se așeza undeva să citească? O să aibă grijă să nu facă nici o boacăna, să nu atingă nimic.

Înăuntru era un miros greu de praf și de vechituri. Cassandra a scrutat șirurile de cărți roșii, verzi și galbene căutând un titlu care s-o atragă. [...]

Cassandra a îngenuncheat și a ridicat colțul cuverturii, uitându-se sub pat. Era un geamantan micuț și vechi. Capacul era întredeschis și înăuntru se zăreau niște hârtii, o pânză albă și o panglică albastră.

S-a simțit dintr-odată îmboldită de dorința de a vedea tot ce e acolo, chiar dacă aceasta însemna să încalce regulile lui Nell. Cu inima zbătându-i-se în piept, trase geamantanașul afară și-i propti capacul de marginea patului, uitându-se înăuntru. [...] Un teanc de hârtii legate cu o panglică bleu deschis. A tras de fundă și-a dat-o la o parte să vadă ce era dedesubt.

O imagine, un crochiu³ în alb-negru. O femeie frumoasă, cum nu mai văzuse niciodată, sub o boltă de verdeață. Ba nu, nu era o boltă, ci mai degrabă o intrare acoperită de frunze, ce dădea spre un tunel de copaci. Un labirint... cuvântul ciudat îi veni brusc în minte fără să se gândească prea mult.

Nenumărate linioare negre se împleteau ca vrăjite alcătuiind desenul, iar Cassandra se întreba cum ar fi să poți crea așa ceva. Imaginea îi era oarecum cunoscută și nu-și dădea seama de unde o știa. Apoi își dădu seama că femeia semăna cu un personaj dintr-o carte de copii. O ilustrație dintr-o carte de povești de demult, cu fecioara care se preface în prințesă când Făt-Frumos o zărește în hainele ei ponosite.

Puse desenul pe jos, lângă ea, și se uită mai departe la teancul de hârtii. Plicuri cu scrisori și un carnețel cu pagini liniate acoperite de un scris lunguiet și înflorat. [...]

Sub carnețel a găsit o carte de povești. Avea coperta verde, cartonată, cu titlul scris cu litere aurii: *Povești fermecate pentru fete și băieți* de Eliza Makepeace. Cassandra repetă numele autoarei, încântată de rezonanța lui misterioasă. Deschise cartea și dădu de chipul unei zâne care se ivea dintr-un cuib de pasăre, cu părul lung, încununat de o diademă de stele, cu aripi lungi, străvezii. Uitându-se mai atent, își dădu seama că semăna cu femeia din desen. [...] A întors emoționată pagina la prima poveste, zburătăcind o molie de hârtie. Paginile erau îngălbenite de vreme și tocite pe margini. La atingere, hârtia părea prăfoasă și, când a dat să netezească un colț răsucit, a apărut că se fărâmițează sub degetele ei.

Cassandra nu s-a putut abține, s-a cuibărit în mijlocul patului pliant. Găsise locul ideal pentru citit: răcoros, liniștit și tainic. Îi plăcea întotdeauna să se ascundă când citea, deși nu își dădea

³ *Crochiu* – reprezentare schematică a unui obiect; desen rapid care indică în câteva linii trăsăturile principale ale unei figuri.

seama de ce. Ca și cum nu putea să înlătore bănuiala că ar fi lenevit, că, din moment ce se dăruia complet unei plăceri atât de mari, trebuia să fie un mare păcat.

Și chiar s-a cufundat, lăsându-se să alunece prin vizuina iepurelui într-o lume de basm [...], cu o prințesă care trăia cu o bătrână într-o colibă de la marginea unei păduri întunecate. O prințesă curajoasă, cu mult mai curajoasă decât ar fi putut fi Cassandra vreodată.

Mai avea două pagini până la sfârșit când a auzit pași pe podelele de deasupra. Veneau spre ea.

A sărit, azvârlindu-și picioarele peste marginea patului, dându-se iute jos. Ce n-ar fi dat să poată termina povestea, să afle ce se va întâmpla cu prințesa... dar nu avea ce face. A netezit repede hârtiile, punând totul în geamantanul pe care îl împinse la loc sub pat, îndepărtând imediat toate urmele neascultării.

S-a strecurat afară din încăpere și a luat o piatră în mână, îndreptându-se spre șotron. Când mama și Nell au ajuns la ușa glisantă, părea că nu făcuse altceva decât să joace șotron toată după-amiaza.

— Haide-ncoace, puștoaico! a chemat-o Lesley.

Cassandra s-a scuturat de praf și s-a dus lângă maică-sa, minunându-se că o cuprinde cu mâna pe după umeri.

— Te distrezi?

— Da, a răspuns Cassandra bănuitoare. Oare o descoperiseră?

Dar mama ei nu era nicidecum supărată. Părea chiar bucuroasă. Se uită triumfătoare la Nell.

— Nu ți-am spus eu? Își poartă singură de grijă!

Nell n-a spus nimic și mama a continuat:

— O să rămâi aici, cu bunica Nell, o vreme, Cassie! E o aventură!

Asta era ceva neobișnuit; mama trebuie că avea mai multe treburi ca de obicei în Brisbane.

— O să mănânc de prânz aici?

— Sigur că da, în fiecare zi, până mă întorc să te iau.

Dintr-odată simți marginile ascuțite ale pietrei din mână, cu colțurile ce-i împungeau degetele. Își plimbă privirea de la mama la bunica. Era vreun joc? Făcea mama vreo glumă? Aștepta să o vadă izbucnind în râs.

Dar ea nu râdea, ci o privea țintă cu ochii ei albaștri larg deschiși.

— Dar nu mi-am adus pijamaua, a îngăimat Cassandra, neștiind ce să zică.

Mama a zâmbit atunci iute, ușurată, iar Cassandra și-a dat seama că nu mai avea cum să se împotrivescă.

— Nu-ți face griji legate de asta, prostuțo! Ți-am pus eu bagajele în mașină. Ce credeai, că te-aș fi lăsat aici fără bagaj?

În tot acest timp, Nell rămase neclintită, privind-o pe Lesley cu un aer în care Cassandra simțea dezaprobarea. Probabil că bunica nu voia să o primească. Len spunea mereu că fetițele nu fac nimic altceva decât să le stea în drum tuturor.

Lesley a luat-o ținându-i de mână, s-a aplecat peste geamul deschis al portierei din spate și a scos o geantă de voiaj. Cassandra se întreba când o fi pregătit-o și de ce nu o lăsase pe ea să-și împacheteze lucrurile.

— Prinde-o, puștoaico! i-a strigat Lesley, azvârlindu-i geanta. Ai și o surpriză acolo, o rochie nouă. Len a ales-o.

A devenit apoi serioasă, întorcându-se spre Nell:

— Doar o săpămână, două, promit! Doar cât să punem lucrurile la punct, Len și cu mine.

Bunica Nell de-abia așteaptă să stai cu ea, a continuat ea, ciufulindu-i părul. O să ai și tu o vacanță de-adevăratelea în orașul ăsta plin de fum. Și-ai să ai ce să le povestești celorlalți copii când începe școala.

Bunica a zâmbit, dar nu era un zâmbet vesel. Cassandra știa prea bine ce simți când zâmbești așa. De multe ori zâmbise și ea la fel, când mama îi promitea ceva ce-și dorea foarte tare, dar ea știa că nu se va ține de cuvânt.

Lesley a sărutat-o ușor pe obraz, strângând-o de mână și dusă a fost, înainte ca fata să apuce să o îmbrățișeze, să-i spună să conducă cu atenție sau să o întrebe când o să vină s-o ia înapoi.

traducere din engleză de Sânziana Dragoș

A. (2 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare răspuns corect)**Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.****1. Încăperea în care Cassandra a găsit geamantanul vechi era:**

- „apartamentul” plin de cutii, de toate formele și mărimile;
- spațioasă, luminoasă cu rafturi pline de cărți;
- magazinul de antichități al bunicii, unde a lustruit serviciul de ceai;
- „apartamentul” cu rafturi improvizate, agățate pe doi pereți.

2. Femeia din imaginea alb-negru:

- semăna cu bunica, în tinerețea ei;
- semăna cu un personaj dintr-o carte de copii;
- stătea pe o bancă din grădină;
- era Eliza Makepeace, autoarea cărții de povești.

3. Piatra pe care fata o strângea în mână era:

- netedă și rotundă;
- caldă și fără margini neregulate;
- cu marginile ascuțite și colțuri ce-i împungeau degetele;
- potrivită, care să nu devieze la aruncare.

4. Mama îi spune Cassandrei că va rămâne la bunica:

- în luna februarie, când era foarte frig;
- o săptămână, două;
- o zi, două;
- până la începerea vacanței.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)**Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei din text, apoi notează, pe foaia de concurs, doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:**

--	--	--	--	--	--	--	--

- Fiind captivată de lectura primei povești, Cassandra este întreruptă de venirea mamei.
- În magazinul de antichități, bunica Nell o puse pe Cassandra să lustruiască un serviciu de ceai.
- Căutând o carte, fetița găsește un geamantan în care era un teanc de hârtii legate cu o panglică.
- Cassandra pornește pe o alee spre grădina din spatele casei.
- În timp ce juca șotron, fetița aude un schimb dur de replici între mamă și bunică.
- Când deschide cartea, vede pe prima pagină chipul unei zâne.
- Cassandra este contrariată de hotărârea mamei de a o lăsa la bunica Nell.
- Fetița deschide o ușă glisantă și intră în locul de sub casă.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare din cerințe)**Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare din următoarele cerințe:**

- Precizează codul secret pe care îl descoperă Cassandra lustruind argintăria.
- Menționează caracteristicile spațiului ideal pentru lectură, în viziunea fetei.
- Explică reacția fetiței în momentul în care lectura i-a fost întreruptă de apropierea mamei.
- Prezintă, într-un text de cel mult 10 rânduri, legătura dintre realitate și poveste, având în vedere semnificațiile identificate în următoarele secvențe:
 - „S-a așezat pe băncuța de fier, pe pajiștea de sus, privind grădina ciudată a misterioasei ei bunici și casa peticită de la poalele ei”.
 - „Și chiar s-a cufundat, lăsându-se să alunece prin vizuina iepurelui într-o lume de basm [...], cu o prințesă care trăia cu o bătrână într-o colibă de la marginea unei păduri întunecate. O prințesă curajoasă, cu mult mai curajoasă decât ar fi putut fi Cassandra vreodată”.

D. (12 puncte)

La o întâlnire a clubului de lectură, tu și colegii tăi discutați despre textul „Grădina uitată” de Kate Morton. Un coleg afirmă că semnificația acestuia este legată de ușile pe care le deschide Cassandra și de lumile în care pătrunde. Redactează un text de 20 - 30 de rânduri care să conțină opinia ta cu privire la această afirmație.

SUBIECTUL al II-lea**20 de puncte****GRĂDINA ZMEILOR – UNA DINTRE CELE MAI SPECTACULOASE
REZERVAȚII NATURALE DIN TRANSILVANIA**

La poalele dealului Dumbrava, în apropiere de Jibou, județul Sălaj, se întinde un ținut unic în România: *Grădina Zmeilor*. Dacă ai ajuns din întâmplare aici, fără să cunoști povestea locului, vei avea impresia că te înșală privirea și, cumva, ai aterizat din întâmplare în Meteora grecilor. Nici vorbă! Te afli în *Grădina Zmeilor*, o arie naturală protejată, care cuprinde un ansamblu neregulat de stânci. Acest loc plin de legende și povești interesante te va cuceri din prima clipă.

Grădina Zmeilor este considerată a fi una dintre cele mai frumoase rezervații naturale din Transilvania. Ansamblul de stânci s-a format în sute și chiar mii de ani, sub acțiunea ploilor, a zăpezilor, a vântului și a prăbușirilor concomitente de teren. Solul din care sunt plămădite statuile din *Grădina Zmeilor* are culori diverse, de la cenușiu închis până la diferite nuanțe de galben. Fiecare stâncă își are propria poveste și propriul nume. Astfel, în *Grădina Zmeilor*, veți face cunoștință cu *Fata Cătanii*, *Zmeul* și *Zmeoaica*, *Eva*, *Căpitanul*, *Soldații*, *Degețelul*, *Moșul* și *Dorobanțul*. [...]

Aceste stânci au stârnit, de-a lungul timpului, imaginația locuitorilor zonei. Numeroase legende, care mai de care mai fanteziste, atrag anual sute de turiști. Localnicii sunt mai mult decât bucuroși să le vorbească noilor ajunși despre poveștile pe care, la rândul lor, le-au auzit de la bunici. Denumirea oficială a acestei arii naturale protejate este *Grădina Zmeilor*. Oamenii locului îi mai spun *Fata Cătanii*. Rezervația naturală a căpătat acest nume de alint datorită uneia dintre legendele locale. Termenul de *cătană* face referire, în această parte a țării, la o femeie autoritară și severă, precum căpitanii din armată. Legenda locală spune că o tânără fată s-ar fi îndrăgostit de un soldat. Mama sa vitregă nu a agreat povestea de amor dintre tânără și soldat, a blestemat-o, iar fata s-a transformat în stâncă.

O altă poveste din bătrâni spune că întreaga zonă era casa unor zmei care furau fetele localnice, iar într-una din zile, zmeul cel mai mare dintre toți a furat soarele de pe cer. Un tânăr curajos a mers să îl înfrunte și a eliberat soarele. Zmeii cei mici, veniți să-i dea o mână de ajutor celui răpus, au ajuns prea târziu, iar strălucirea soarelui aflat din nou pe cer i-ar fi transformat în stânci.

Poveștile cu zmei nu se opresc aici. Într-unul din capetele *Grădinii* se află două stânci gemene, situate la mică distanță una de cealaltă. Localnicii povestesc că, în vremurile de mult apuse, aici se așezau zmeii să se odihnească, înainte de a-și continua călătoria către Dej, de unde se aprovizionau cu sare.

www.gazetanord-vest.ro**A. (8 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)****Formulează, în enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe:**

1. Precizează unde este situată *Grădina Zmeilor*.
2. Menționează o cauză a transformării zmeilor celor mici în stânci.
3. Explică, pe baza textului, denumirea *Fata Cătanii*.
4. Motivează utilitatea celor două stânci gemene, valorificând informațiile din text.

B. (12 puncte)

Redactează, în 10-15 rânduri, un articol pentru revista școlii menit a-i convinge pe colegii tăi să viziteze *Grădina Zmeilor*.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

(Se vor acorda câte 2 puncte pentru cerințele 1-3 și 3 puncte pentru cerința 4.)

Privește următorul afiș, apoi răspunde, în enunțuri, la următoarele cerințe:

1. Precizează scopul afișului prezentat.
2. Menționează oferta organizatorilor pentru participanți.
3. Explică semnificația construcției „buletin de cititor”.
4. Prezintă, într-un text de 8 - 10 rânduri, relația dintre elementele componente ale afișului.

